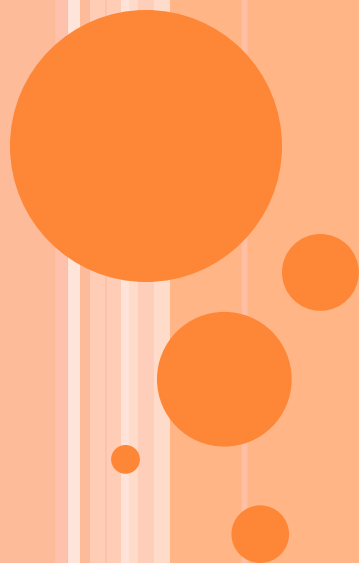

АЖЫК КИЧЭЭЛ 5 КЛАСС

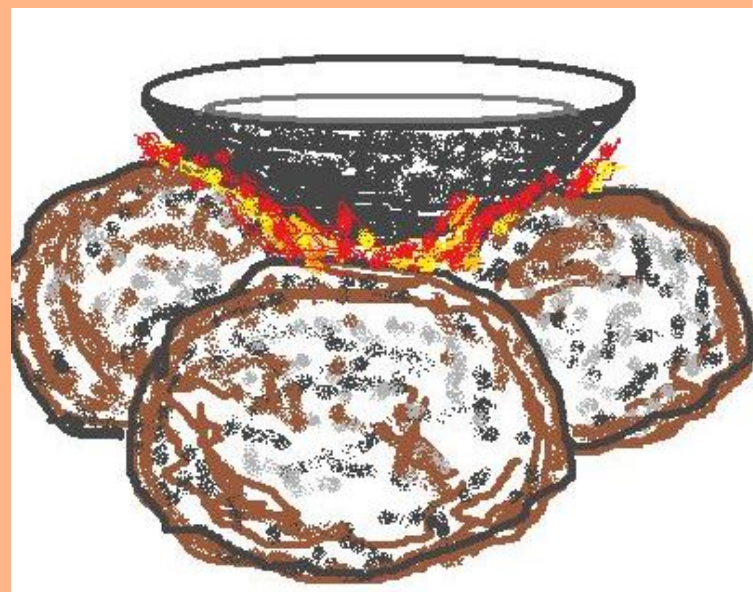
**Темазы: Кадыг болгаш
чымчак ажык үннер**

Кичээлдин ЭПИГРАВЫ:

...Тыва дылың,
Тыва чериң,
Тыва чонуң –
Ожууңнуң үш дажы
ол-дур...

(А.А.Даржай)

Оюн «УГААНЧЕ ШААП ХАЛДААШКЫН»

- 1) Тыва дылдың чүү деп улуг адырын өөренип эгелээн бис?
- 2) А фонетика деп чүл ол?
- 3) Ажык болгаш ажык эвес үннерни адап турувуста кандыг болур?
- 4) Тыва дылда шупту каш ажык үннер барыл?
- 5) Ажык үннер адалгазының аайы-биле кандыг-кандыг болур?

Бо кичээлден чүнү билип алыр ужурлуг бис?

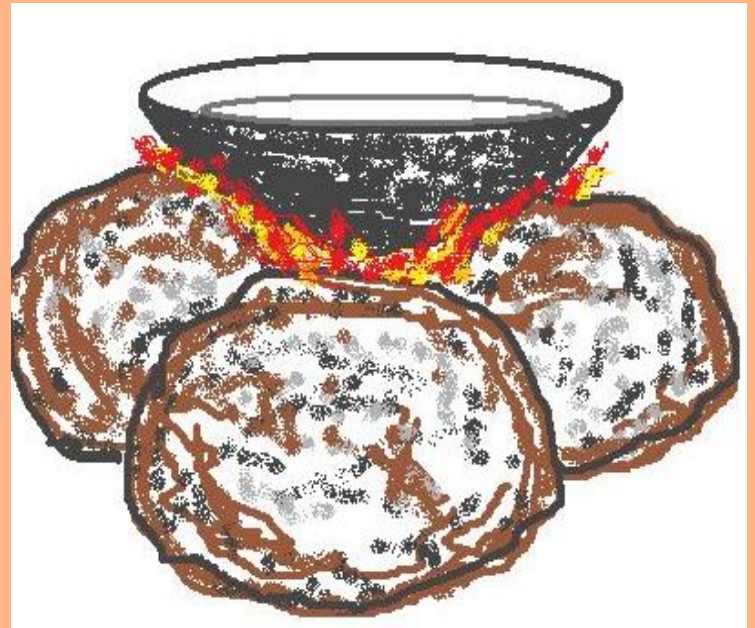
- 1. Кадыг болгаш чымчак ажык үннер деп чүл? Оларны бот-боттарындан ылгаары.
- 2. Ажык үннерниң кадыг болгаш чымчааның аайы-биле аяннажыры.

Кичээлдин ЭПИГРАВЫ:

...Тыва дылың,
Тыва чериң,
Тыва чонуң –
Ожууңнуң үш дажы
ол-дур...

(А.А.Даржай)

Артыы одуругнуң

Мурнуу одуругнуң

КАДЫГ

ЧЫМЧАК

а, аа, аъ

ы, ыы, ыъ

э, ээ, эъ

и, ии, иъ

о, оо, оъ

у, уу, уъ

ө, өө, өъ

ү, үү, үъ

МЕРГЕЖИЛГЕ 192 АРЫН 69

- Шүлүктү аянныг номчуңар. Кадыг ажык үннерлиг сөстөрни чаңгыс, чымчак ажык үннерлиг сөстөрни ийи шыйыг-биле шыйыңар.

ЧЫЖЫРГАНАМ ЧААГАЙ

Кыштың соогун тоовас,
Кызыл-сарыг өңнүг,
Шыргай-шыргай өзер
Чыжырганам чаагай.

ЧУРУК-БИЛЕ АЖЫЛ

ШИЛИЛГЕЛИГ ДИКТАНТ

Сүзүүм болган авайымның сүдү ышкаш,

Сүүзүннүг, мага-боттан адырылбас,

Тынар агаар, сеткилимниң хөрзүнү бооп,

Тыва дылым, дамыр-ханда тудуш-тур сен.

(А.А.Даржай)

Тыва дылда ажык үннер кадыг, чымчааның аайы-биле аяннажып чоруур. Бирги слогка чымчак азы кадыг ажык үннер турар болза, дараазында слогтарга база чымчак азы кадыг ажык үннер турар.

Чижээлээрге:

ДЫЛ-ДАР-ДА
ЧОН-НАР-ЛЫГ
ЧЕ-РИ-ВИС-КЕ

Оюн «ЧАНГЫС СӨСТЕН ХӨЙ СӨС»

1-ги одуруг: Бодалгалыг

2-ги одуруг: Өөрүшкүлүг

3-кү одуруг: Макталдыг

БАЖЫҢГА ОНААЛГА

**«Тыва чонувустуң салгакчылары бис»
деп кыска чогаадыг бижиир.**

